



Enheten för tillsyn
Frida S Berglund

Artinsgruppen AB genom



RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Artinsgruppen AB, 556639-4549, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 9 100 000 (nio miljoner ett hundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom försäljning av telefonkort, tobak, godis och läsk. Försäljningen sker främst till [REDACTED]. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 november 2016 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, övrigt telefonkort och tobak. Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 7 februari 2020.

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolagets rutiner och riktlinjer är inte tillräckliga för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra enstaka transaktion.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art, att överträdelserna pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget och att summan kontanter, både vad avser enskilda kunder och bolaget som helhet, som hanterats av bolaget i

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-11-16**Beteckning**
209-52942-2019

strid mot förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra enstaka transaktion är uppseendeväckande hög.

Överträdelserna i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 9,1 miljoner kronor.

Datum
2020-11-16Beteckning
209-52942-2019

Innehållsförteckning

Beskrivning av ärendet.....	5
Motivering till beslutet.....	7
Länsstyrelsens bedömning av det material som getts in i ärendet.....	7
Allmän riskbedömning.....	8
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>8</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>9</i>
Riskbedömning av kunder.....	11
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>11</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>11</i>
Kundkännedom.....	12
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>12</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>14</i>
Ingivna uppgifter om transaktioner.....	16
Ingivna uppgifter om kunder.....	19
Stickprovskontroller.....	22
Kund.....	23
Kund.....	24
Kund.....	25
Kund.....	25
<i>Sammanfattning av Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>26</i>
Bolagets anställda och uppdragstagare.....	27
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>27</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>27</i>
Övervakning och rapportering.....	29
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>29</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>30</i>
Behandling av personuppgifter.....	32
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>32</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>32</i>
Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.....	33
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>33</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>34</i>
Val av ingripande.....	34
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>34</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>35</i>
Sanktionsavgiftens storlek.....	36
<i>Gällande bestämmelser.....</i>	<i>36</i>
<i>Länsstyrelsens bedömning.....</i>	<i>36</i>
Länsstyrelsen erinrar om följande.....	38
Bestämmelser som beslutet grundas på.....	38
Beslutet kan överklagas.....	39

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

De som medverkat i beslutet.....	39
Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter.....	39
Bilagor.....	39

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enskilda transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förararbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 november 2016 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, övrigt telefonkort och tobak. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Den 15 november 2019 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i verksamheten. Bolaget förelades även att inkomma med en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 13 november 2019. Av förteckningen skulle följande information framgå: datum för transaktionen, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget inkomma med följande uppgifter avseende ovanstående tidsperiod; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning, uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och

² 1 kap 2 § första stycket 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173, ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, s. 195.

⁴ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 6 december 2019. Länsstyrelsen genomförde ett platsbesök hos bolaget på Brunnbyvägen 10 i Årsta den 7 februari 2020. Vid platsbesöket begärde Länsstyrelsen att få ta del av utvalda kundakter och transaktioner. En del av den begärda dokumentationen lämnades till Länsstyrelsen under platsbesöket.

Den 30 mars 2020 kommunicerade Länsstyrelsen ut det protokoll som upprättats med anledning av platsbesöket till bolaget. Bolaget gavs därvid möjlighet att yttra sig över protokollets innehåll. Bolaget inkom med ett yttrande den 20 april 2020.

Länsstyrelsen beslutade den 11 september 2020 att förelägga bolaget att senast den 25 september 2020 komplettera sina tidigare ingivna uppgifter med bland annat de handlingar som av Länsstyrelsen begärts men inte getts in vid platsbesöket. Bolaget begärde och beviljades anstånd att inkomma med komplettering till och med den 9 oktober 2020. Bolaget gavs även möjlighet att inom samma tid inkomma med yttrande över de handlingar som tillförts ärendet sedan Länsstyrelsens platsbesök den 7 februari 2020, det vill säga de handlingar som bolaget gett in under platsbesöket, protokoll över platsbesöket samt bolagets eget yttrande över protokollet. Bolaget inkom med komplettering samt synpunkter den 9 oktober 2020. I den komplettering som ingavs framgick även vad som får förstås vara en förnyad allmän riskbedömning samt förnyad rutin för kundkännedom. Bolaget har i samband med detta begärt att Länsstyrelsen skulle genomföra ett förnyat platsbesök hos bolaget då bolaget ansåg att det förekommit missförstånd mellan bolaget och Länsstyrelsen under platsbesöket. Länsstyrelsen meddelade den 14 oktober 2020 att inget förnyat platsbesök skulle genomföras och gav samtidigt bolaget möjlighet att senast den 26 oktober 2020 inkomma med ytterligare synpunkter på upprättat protokoll över genomfört platsbesök.

Den 26 oktober 2020 inkom bolaget med ytterligare yttrande i ärendet. Av yttrandet framgick bland annat att bolaget begärde möte med Länsstyrelsen för att reda ut oklarheter och missförstånd. Till yttrandet bifogades även allmän riskbedömning samt rutiner och riktlinjer för bolaget daterade den 10 oktober 2020 med tillhörande bilagor samt FAR:s handledning för att uppnå kundkännedom⁶.

Länsstyrelsen erbjöd bolaget att komma till Länsstyrelsens lokaler för ett möte. Bolaget underrättades samtidigt om att Länsstyrelsen bedömde att ytterligare utredning i ärendet inte var behövligt för att meddela beslut i ärendet samt att Länsstyrelsen avsåg att fatta beslut i ärendet efter det att eventuellt möte genomförts. Ett möte mellan bolaget och Länsstyrelsen hölls den 4 november 2020. En tjänsteanteckning upprättades över mötet. Tjänsteanteckningen lästes upp och godkändes, efter korrigeringar, av bolaget vid mötets avslutande. Bolaget gav även in ytterligare exempel på kundkännedomsåtgärder som inte var kompletta kundkännedomshandlingar.

⁶ FAR är en branschorganisation inom redovisning, revision och rådgivning.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsens bedömning av det material som getts in i ärendet

Under platsbesöket den 7 februari 2020 uppgav bolaget att de skriftliga rutiner och riktlinjer som getts in i ärendet skapats enbart med anledning av att Länsstyrelsen inlett ett ärende om tillsyn av bolagets åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism men att bolaget arbetat enligt de numera nedskrivna rutinerna redan innan de skrevs ned. Efter att bolaget fick del av protokollet från platsbesöket den 7 februari 2020 uppgav bolaget, i yttrande som inkom till Länsstyrelsen den 20 april 2020, att det skett ett missförstånd och att bolaget använder de rutiner som skickats in. Bolaget angav inte någon förklaring till det uppkomna missförståndet. Bolaget har under platsbesöket, trots upprepade frågor från Länsstyrelsen angående de skriftliga rutinernas och riktlinjernas uppkomst och användning, vidhållit att de skriftliga rutinerna och riktlinjerna enbart upprättats på grund av att Länsstyrelsen inlett ett tillsynsärende av bolaget. I yttrande den 9 oktober 2020 har bolaget återigen hävdatt att det skulle ha uppstått missförstånd mellan bolaget och Länsstyrelsen samt lämnat synpunkter på sådana uppgifter de funnit felaktiga i protokollet. Bolaget har, som anledning till missförstånden, uppgett att de som närvarat vid platsbesöket inte har [REDACTED]. I yttrande den 26 oktober 2020 har bolaget återigen lämnat synpunkter på felaktigheter som uppstått i protokollet och angett att det var först då Länsstyrelsen förelade bolaget att inkomma med kompletterande handlingar den 11 september 2020 som bolaget förstod att det förekommit felaktigheter och missförstånd mellan bolaget och Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen konstaterar att det funnits flera tillfällen för bolaget att lämna synpunkter på protokollet som upprättades. Under platsbesöket har bolaget inte heller gett uttryck för att det skulle varit svårt för bolaget att förstå Länsstyrelsens frågor eller att Länsstyrelsen haft svårt att förstå bolaget. Det framstår därför inte som sannolikt att det skett ett missförstånd mellan bolaget och Länsstyrelsen vad gäller uppkomsten och användandet av de i ärendet ingivna handlingarna som får förstås vara bolagets allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer således att bolagets uppgifter om att det skett ett missförstånd är en efterhandskonstruktion. Att bolaget vid möte den 4 november 2020 återigen har hävdatt att det uppstått missförstånd mellan bolaget och Länsstyrelsen under platsbesöket ändrar inte denna bedömning.

Oaktat ovan bedömning har Länsstyrelsen i sin bedömning av bolagets efterlevnad av penningtvätsregelverket beaktat det ingivna materialet då Länsstyrelsen inte anser sig med säkerhet kunna avgöra *när* dessa rutiner och riktlinjer upprättats. Därtill är de handlingar som getts in den 6 december 2019 och som uppges vara bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att bli utnyttjat för penningtvätt daterade den 30 september 2019. Vidare har bolaget, oavsett när rutinerna och riktlinjerna upprättats, under hela ärendets gång uppgett sig följa vad som anges i dessa även om de inte funnits nedskrivna i bolaget.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Därtill vill Länsstyrelsen påtala att det av de ingivna handlingarna framgår att följande checklistor även ingår i bolagets rutin; *Antagande av ny kund (basuppgifter och uppdragsspecifikation)*, *Bedömning av risknivå för penningtvätt*, *Omprövning av uppdrag* samt *Bedömning av penningtvätt hos kundföretaget*. Dessa checklistor har dock inte getts in till Länsstyrelsen eller i övrigt nämnts under ärendets gång varför Länsstyrelsen utgått från att dessa inte funnits i bolaget.

Länsstyrelsens tillsynsperiod av bolaget avser perioden mellan den 1 augusti 2017 till och med den 7 februari 2020 då Länsstyrelsen genomförde ett platsbesök hos bolaget. Under denna period har ändringar i penningtvättsregelverket trätt i kraft. Länsstyrelsen vill därför påpeka följande. Bedömning av ingivna handlingar i ärendet har skett utifrån penningtvättsregelverkets lydelse då ärendet om tillsyn av bolaget inleddes. Det vill säga den 15 november 2019 då bolagets förelades att inkomma med handlingar.

Vad avser de åtgärder för kundkännedom som bolaget gett in och som daterats efter den 7 februari 2020 gör Länsstyrelsen följande bedömning. Länsstyrelsens granskning av bolaget avser perioden den 1 augusti 2017 till och med den 7 februari 2020. Granskningsperioden upphörde den 7 februari 2020 i och med platsbesöket. Eventuella kundkännedomsåtgärder vilka vidtagits efter detta datum bedöms därför inte av Länsstyrelsen inom ramen för detta ärende.

Bolaget har även den 9 oktober 2020 samt den 26 oktober 2020 gett in vad som förstås vara en förnyad allmän riskbedömning och förnyade rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Länsstyrelsen konstaterar att även dessa daterats utanför Länsstyrelsens tillsynsperiod varför dessa inte kommer att bedömas inom ramen för detta ärende.

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁷ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁸ och utvärderas årligen.⁹ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹⁰

⁷ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55).

¹⁰ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Länsstyrelsens bedömning

Av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolaget använder sig av Srf konsulternas mall¹¹ *Rutiner för att förhindra penningtvätt* med tillhörande bilagor. Av handlingarna framgår även att det är en version av Srf konsulternas mall som är från den 1 februari 2016. Av *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 2 *Bedömning av risknivån för företaget* framgår följande. Bolaget säljer värdebevis för mobiltelefoni. Fram till och med den 31 december 2018 såldes även tobak, läsk och godis i [REDACTED]. Verksamheten bedrivs i lokal på Brunnbyvägen 10 i Årsta. Fram till och med den 30 juni 2018 bedrevs även viss verksamhet i lokaler i Fittja Centrum. Betalning från kunder sker i övervägande del via bankgiro eller med kortbetalning. Bolaget har sträng kontroll över sin kontanthantering och risker att bli indragna i penningtvätt och annan brottslighet är små. Med motivering att bolaget har rutiner för att bevaka och åtgärda risksituationer enligt bilaga 1 (se nedan angående bilaga 1 innehållande checklistan 150.3 *Bedömning av företagets risknivå för penningtvätt*) bedömer bolaget att bolagets risknivå för att bli utnyttjad för penningtvätt är låg.

För att klassificera och bedöma risken för att bolaget kan bli utnyttjat för penningtvätt använder bolaget checklistan 150.3 *Bedömning av företagets risknivå för penningtvätt* (checklistan). Av bilaga 1 framgår att checklistan ska kompletteras med känsliga händelser som skulle kunna leda till penningtvätt. Någon sådan komplettering har dock inte lämnats in i ärendet. Av checklistan framgår att bolaget har identifierat att de inte har [REDACTED] men att [REDACTED] förekommer, att de bedriver [REDACTED] av värdebevis för mobiltelefoni (tidigare även tobak, läsk och godis), att de inte har [REDACTED] och att kontanter utöver mindre belopp tas emot i verksamheten. Vidare framgår att bolagets sammantagna bedömning är att risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt är låg.

Under platsbesöket den 7 februari 2020 uppgav bolaget, till skillnad från vad som framgår i vad som får förstås utgöra bolagets allmänna riskbedömning, att de säljer sina produkter både vid fysiskt möte och på distans. Vidare har bolaget inte kunnat redogöra för sin allmänna riskbedömning avseende kunder, produkter, distributionskanaler, geografiska- eller verksamhetsspecifika riskfaktorer. På frågor om hur verksamhetens produkter kan användas för penningtvätt och finansiering av terrorism uppgav bolaget att det inte finns några risker med att sälja telefonkort. Bolaget uppgav även att deras kunder inte vill smutsa ner sitt namn genom att använda bolagets produkter som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget ser inte heller några risker med produkten i sig annat än att telefonkortet används vid bedrägerier eller liknande, vilket enligt bolaget inte är deras ansvar.

Mot bakgrund av handlingarna i ärendet och de uppgifter som bolaget lämnat vid platsbesöket bedömer Länsstyrelsen att det finns stora brister i bolagets allmänna riskbedömning. Bilaga 1 innehållande checklistan utgör enbart en identifiering av vissa av de faktorer som ska ligga till grund för en allmän riskbedömning. Bolaget

¹¹ Srf konsulterna är en branschorganisation inom redovisning, lön och rådgivning.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

har inte identifierat geografiska riskfaktorer, det faktum att bolaget har [REDACTED] eller verksamhetsspecifika omständigheter som sådana faktorer som ska ligga till grund för en allmän riskbedömning. Inte heller framgår att bolaget beaktat eventuella uppgifter som framkommit vid bolagets rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat. Vidare framgår det ingenstans i de ingivna handlingarna att bolaget bedömt riskerna för bolaget att utnyttjas för finansiering av terrorism.

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarnas storlek och art och de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Av de ingivna handlingarna framgår inte att en sådan bedömning skett. Vidare saknas en analys av de olika faktorerna som ska beaktas och en motiverad bedömning av hur bolaget kommit fram till den risk som kan förknippas med viss faktor. Inte heller återfinns i ingivna handlingar någon motivering eller analys till varför bolaget anser att risken för verksamheten att utnyttjas för penningtvätt är låg.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och att den av bolaget upprättade allmänna riskbedömningen inte står i proportion till bolagets storlek och art.

Bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med en sådan bedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet.

Länsstyrelsen bedömer att den allmänna riskbedömningen är så pass bristfällig att den inte kan läggas till grund för bolagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller kunnat redogöra för den allmänna riskbedömningen under platsbesöket. Bolaget saknar således insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och därmed förutsättningar för att säkerställa ett riskbaserat förhållningssätt.

Länsstyrelsen bedömer att bristerna i den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört allmän riskbedömning av verksamheten i enlighet med kraven i

penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 3 *Nya kunder kundkännedom och riskbedömning*, framgår att bolaget bedömer risknivån för att penningtvätt skulle kunna förekomma. Vid denna bedömning uppger bolaget att de använder checklistan *Bedömning av risknivå för penningtvätt*. Denna checklista har inte getts in i ärendet. Vidare anges att en schematisk bild över riskbedömningsprocessen framgår av bilaga 3. Bilaga 3 har getts in i ärendet. Av denna framgår att id-kontroll ska ske, att information ska inhämtas och att en bedömning av risknivån ska ske samt att det därefter kan leda till att affärsrelation upprättas eller, om risknivån är hög, skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas. Vidare framgår att en löpande uppföljning av affärsförbindelsen ska ske och att transaktioner fortlöpande ska granskas samt att en ny bedömning av risknivån ska ske om förändring sker i affärsförbindelsen. I den schematiska bilden anges även att rapportering till Finanspolisen ska ske vid misstänkt penningtvätt eller terrorismfinansiering.

I det ingivna materialet saknas uppgift om *hur* själva bedömningen av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationer (kunders riskprofiler) görs. Vidare saknas det uppgifter om *hur* kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under en pågående affärsförbindelse. Vid frågor från Länsstyrelsen under platsbesöket har bolaget inte kunnat redogöra för sin riskbedömning av kunder. I de kundakter som begärts in i ärendet återfinns inte heller uppgift om huruvida bolaget har tilldelat kunderna någon riskprofil. Bolaget har dock i yttrande till Länsstyrelsen vid två tillfällen, den 6 december 2019 och den 9 oktober 2020 uppgett att bolagets samtliga kunder innebär en låg risk. Hur bolaget kommit fram till denna slutsats har dock inte angetts.

Mot bakgrund av att det ingivna materialet enbart inneburit en schematisk bild av steg som ska vidtas vid bedömning av kunders riskprofiler och då bolaget inte har redogjort för hur bedömning av kunders riskprofiler sker eller i övrigt inte kunnat påvisa dokumentation som visar att bolaget tilldelat sina kunder riskprofiler är Länsstyrelsens bedömning att bolagets kunder inte tilldelats riskprofiler.

¹² 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹³ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁴

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁵ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁶

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁷ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁸ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.¹⁹

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka

¹³ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁵ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

riskerna som kan förknippas med kunden.²⁰ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²¹

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²² Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²³

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁴

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁵ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁶ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁷ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁸

²⁰ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²¹ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²² Prop. 2016/17:173, s. 248.

²³ 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²⁴ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁵ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁶ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁷ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁸ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Länsstyrelsens bedömning

I bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 1 *Policy*, anges att bolagets policy är att enbart ta emot kontanter i större belopp när det är en känd kund som i förekommande fall är identifierad som registrerad firmatecknare för kunden. Länsstyrelsen vill dock poängtera att penningtvättsregelverkets krav på kundkännedomåtgärder inte alltid är avhängigt att en enskilda transaktion med kontanter uppgår till viss summa. Kundkännedomåtgärder ska vidtas när en affärsförbindelse etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.²⁹ Åtgärder för kundkännedom ska således även vidtas om det när affärsförbindelsen ingås är sannolikt att kontanta in- och utbetalningar över 5 000 euro kommer att ske, om det under affärsförbindelsens gång står klart att kontanttransaktioner om mer än 5 000 euro ägt rum samt vid sambandstransaktioner om verksamhetsutövaren inser eller borde inse att flera transaktioner har ett samband.³⁰

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 3 *Nya kunder kundkännedom och riskbedömning*, framgår att bolaget ska vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt avsnitt 4.1 och i vissa fall skärpta åtgärder enligt avsnitt 4.2 innan kontanter mottages. Avsnitt 4.1 och 4.2 återfinns dock inte i de ingivna handlingarna. Däremot finns det ett avsnitt 3.1 *Grundläggande åtgärder* och ett avsnitt 3.2 *Skärpta åtgärder* vilka Länsstyrelsen har granskat nedan.

Av avsnitt 3.1 *Grundläggande åtgärder* framgår att bolaget alltid ska gå igenom ett antal uppgifter för att uppnå god kundkännedom när de tar emot nya kunder. Vilka dessa uppgifter är framgår dock inte utan det enda som anges är att id-kontroll av en [REDACTED] sker genom att körkort, pass eller annan id-handling visas och kopieras vid ett fysiskt besök, att registreringsbevis för [REDACTED] och [REDACTED] inhämtas och om den [REDACTED] inte är [REDACTED] inhämtas fullmakt. Vidare anges att Länsstyrelsens föreskrifter innehåller bra information om åtgärder vid identifieringskontroller. Det framgår även att risken för att bolaget blir indraget i penningtvätt ökar om tillräcklig information inte fås genom de grundläggande åtgärderna och att bolaget då behöver fråga efter ytterligare information för att få god kundkännedom.

Vad gäller bolagets grundläggande åtgärder för kundkännedom gör Länsstyrelsen följande bedömning. Vid kontroll av kundens identitet anges inte uttryckligen vilka id-handlingar som godtas utan detta lämnas öppet genom skrivningen ”annan id-handling”. Bolaget har under platsbesöket uppgett sig ha [REDACTED]

²⁹ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

³⁰ Prop. 2016/17:173, s. 236.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

men det anges inte hur kontroll av kundens identitet sker för [REDACTED] Vad gäller [REDACTED] anges att det för [REDACTED] och [REDACTED] ska tas in registerutdrag men det anges inte vilka åtgärder som ska vidtas för övriga typer av [REDACTED]

Det anges att fullmakt begärs för det fall [REDACTED] som handlar på uppdrag av [REDACTED] eller [REDACTED] inte är [REDACTED]. Vad gäller övriga fall då kund företräds av annan anges inte hur behörigheten att företräda kunden kontrolleras. Inte heller anges i något fall hur bolaget, om kunden företräds av en person som uppger sig handla på kundens vägnar, kontrollerar fullmäktiges identitet.

Vidare framgår inte om eller hur bolaget kontrollerar om kunden har en verklig huvudman eller om kunden är politiskt exponerad person (PEP), familjemedlem eller känd medarbetare till sådan. Även om bolaget uppgett sig [REDACTED] behöver bolaget fortfarande ha rutiner för att kontrollera om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland. Även detta saknas i bolaget.

Länsstyrelsen kan vidare konstatera att det inte någonstans i de ingivna handlingarna finns information om och i sådana fall hur bolaget inhämtar information om affärsförbindelsens syfte och art. Det anges i den tidigare nämnda bilaga 3 att pågående affärsförbindelser fortlöpande ska följas upp men det anges inte hur detta ska ske.

Hänvisningen till Länsstyrelsens föreskrifter kan inte anses vara tillräcklig då det inte utgör en del av bolagets rutiner för kundkännedom vilka ska vara dokumenterade i bolaget och även anpassade efter den verksamhet som bedrivs.

I avsnitt 3.2 *Skärpta åtgärder* anges att de skärpta åtgärderna innebär en utökad kontroll av den blivande kunden och att omfattningen av kontrollen varierar från fall till fall. Som exempel på situationer som kräver ytterligare kontroll anges om id-handling inte kan uppvisas eller om det finns misstanke att kunden är oseriös. Bolaget ska därefter göra en utvärdering som antingen resulterar i att de fått tillräcklig information för god kundkännedom och då kan kontanter mottagas alternativt att god kundkännedom inte uppnåtts och bolaget kan då inte mottaga kontanter.

Vad gäller skärpta åtgärder för kundkännedom anges visserligen i ingivna handlingar att sådana ska vidtas om god kundkännedom inte uppnås genom de grundläggande åtgärderna. Vad god kundkännedom anses vara eller vad de skärpta åtgärderna för kundkännedom består av anges dock inte. Någon beskrivning av vilka kontroller som utförs vid skärpta åtgärder för kundkännedom eller vilken typ av ytterligare information som inhämtas om kunden anges inte.

Länsstyrelsens bedömning av de ingivna handlingarna är att bolagets dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom i betydande delar varit bristfälliga och i stora delar obefintliga.

Under platsbesöket uppgav bolaget sammanfattningsvis följande angående sina rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder. På nya kunder tar bolaget id-kort, kontrollerar i allabolag.se om kunden har F-skatt och diskuterar

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

kundrelationen sinsemellan. De kopierar kundens id-kort men det antecknas inte när kopian tas. Anteckning av namn, adress, telefonnummer och övriga uppgifter som det finns flikar för i VISMA sker i nämnda program. De har inte några skriftliga rutiner utan tillvägagångssättet är inlärt. De skriftliga rutiner som getts in i ärendet har enbart skapats med anledning av Länsstyrelsens ärende även om de arbetat enligt rutinerna redan innan dessa skrevs ned. Bolaget gör inte skillnad på kunder och har därför inte några förenklade eller skärpta åtgärder för kundkännedom. Hittills har de inte behövt ställa några frågor till sina kunder men de skulle göra det om behov uppkom. Ifall en kund handlar för mer än vad som är brukligt brukar de ställa frågor. Frågor om vart kundens kontanta medel kommer ifrån ställs inte då det skulle indikera att bolaget inte litar på kunden. Bolaget känner sina kunder väl och kan ibland fråga var pengarna kommer ifrån för skojs skull.

Efter att bolaget har fått ta del av Länsstyrelsens protokoll över genomfört platsbesök har bolaget i yttrande den 20 april 2020 uppgett att det skett ett missförstånd och att bolaget känner till och använder de rutiner som skickats in. Vidare har bolaget uppgett att datum för när id-kopia tas går att ta fram och att det är samma datum som då uppgifterna införs i VISMA. I yttrandet den 26 oktober 2020 har bolaget uppgett att de inte sagt att de inte använder rutinerna och riktlinjerna i det dagliga arbetet.

Vad bolaget anfört under Länsstyrelsens platsbesök samt de yttranden som bolaget gett in därefter ändrar inte Länsstyrelsens bedömning att bolagets dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom i betydande delar varit bristfälliga och i vissa delar obefintliga. Bolaget har lämnat motstridiga uppgifter rörande bolagets medvetenhet och användande utav de nedskrivna rutinerna. Bolaget har även, på ett synnerligen oroande sätt, förklarat för Länsstyrelsen att de undviker att ställa frågor om varifrån kunden fått sina medel då detta skulle indikera att man inte litar på kunden. Länsstyrelsen bedömer att bolagets uttalande i denna del visar på en bristande förståelse för penningtvättsregelverkets syfte och därmed bolagets skyldigheter.

Ingivna uppgifter om transaktioner

Bolaget har i yttrande till Länsstyrelsen den 6 december 2019 uppgett att den totala summan kontanter som hanterats för försäljning i bolaget under perioden 1 augusti 2017 till och med den 31 oktober 2019 uppgått till sammanlagt [REDACTED] kronor och att den totala summan kontanter som hanterats för inköp under samma period uppgått till sammanlagt [REDACTED] kronor. Under platsbesöket har bolaget vid fråga från Länsstyrelsen om uppgiven summa avsåg handel med fysiska sedlar och mynt bekräftat detta. Bolaget har därefter, den 20 april 2020, inkommit med synpunkter på upprättat protokoll från platsbesöket. I bolagets synpunkter återfanns inga uttryckliga invändningar mot angivna summor för handel med fysiska sedlar och mynt. Däremot anförde bolaget att de ifråga om omsättning inte var helt säkra på att Länsstyrelsen och bolaget talade om samma sak.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Den 9 oktober 2020 inkom bolaget med yttrande och angav då att det som angetts i det tidigare yttrandet till Länsstyrelsen den 6 december 2019 angående summan av de kontanter som hanterats vid försäljning varit felaktigt. Den felaktiga uppgiften uppgavs bero på ett missförstånd mellan bolaget och dess ombud. Den summa som angavs, [REDACTED] kronor, avsåg hela bolagets omsättning inklusive värdepappersförsäljning, butiksförsäljning och även försäljningen i Årsta som skett mot faktura (bank- eller postgiro). Bolaget uppgav istället att kontanttransaktioner på 50 000 kronor eller mer vid en genomgång av försäljningen uppgick till [REDACTED] kronor. Bolaget har därtill bifogat uppgift om hur många kontanta transaktioner över 50 000 kronor som respektive kund på ingiven kundlista genomfört under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 31 oktober 2019 samt den sammanlagda summan av kontanta transaktioner över 50 000 kronor som respektive kund handlat för. Dessa summor har tillsammans uppgått till [REDACTED] kronor. Bolaget har inte invänt mot den summa, [REDACTED] kronor, som i yttrandet den 6 december 2019, uppgavs vara totala summan kontanter som använts för inköp.

Den 26 oktober 2020 inkom bolaget med yttrande och angav då att det som antecknats under platsbesöket gällande omsättningen av kontanter varit motsägelsefullt då bolaget även uppgett att bolaget tar betalt både genom faktura (ca [REDACTED] %) och kontant (ca [REDACTED] %). Länsstyrelsen vill här påpeka att det som diskuterats varit omsättningen av kontanter – fysiska sedlar och mynt – och inte bolagets totala omsättning. Om bolaget menar att det varit [REDACTED] % av [REDACTED] kronor, vilket varit det som bolaget i yttrande den 9 oktober 2020 uppgett vara den totala omsättningen för hela bolaget inklusive värdepappersförsäljning, butiksförsäljning och försäljning i Årsta som skett mot faktura (bank- eller postgiro), som utgjort den kontanta hanteringen i bolaget konstaterar Länsstyrelsen att [REDACTED] % av [REDACTED] kronor [REDACTED] är [REDACTED] kronor. Länsstyrelsen konstaterar att även denna uppgift skiljer sig åt från den summan bolaget angett i sitt yttrande den 9 oktober 2020.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att det framstår som märkligt att bolaget först ett antal månader efter sitt initiala yttrande till Länsstyrelsen påpekar ett sådant missförstånd och att missförståndet enbart avsett försäljning mot kontanta medel och inte inköp mot kontanta medel. Oaktat detta avser den summa som bolaget nu uppgett, [REDACTED] kronor, enbart kontanta försäljningar som uppgått till 50 000 kronor eller mer. Som tidigare angetts ska bolaget även vidta kundkännedomsgärder om det när affärsförbindelsen ingås är sannolikt att kontanta in- och utbetalningar över 5 000 euro kommer att ske, om det under affärsförbindelsens gång står klart att kontanttransaktioner om mer än 5 000 euro ägt rum samt vid sambandstransaktioner som tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer om verksamhetsutövaren inser eller borde inse att flera transaktioner har ett samband.³¹

Bolaget har under platsbesöket uppgett sig ha handlat med de flesta av sina kunder under längre tid. Enligt penningtvättslagen avses med affärsförbindelse en

³¹ Prop. 2016/17:173, s. 236.

affärsmässig förbindelse som när den etableras förväntas ha en viss varaktighet.³² I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (tredje penningtvättsdirektivet) anges affärsförbindelse vara en affärsmässig, yrkesmässig eller handelsmässig förbindelse, som hänger samman med den yrkesmässiga verksamheten för de institut och personer som omfattas av direktivet och som när kontakten etableras förväntas ha en viss varaktighet.³³ Åtgärder för kundkännedom ska vidtas även när det under affärsförbindelsens gång står klart att kontanttransaktioner om mer än 5 000 euro ägt rum.³⁴

I samband med sitt yttrande den 6 december 2019 ingav bolaget dels en lista över sina kunder (kundlista) och dels ett fakturasammandrag över transaktioner som genomförts mellan bolaget och ■ av de ■ kunder som återfanns på kundlistan. Bolaget förklarade under platsbesöket att det av fakturasammandraget framgår om transaktionerna är faktura-, kontant- eller kredittransaktioner. Kontantnota innebär att fysiska sedlar och mynt använts, faktura kan innebära antingen kontant-, kort- eller bankinbetalning. Om en faktura betalats med kontanter anges det på fakturan. Kredit används vid återköp. I yttrandet som inkom den 9 oktober 2020 har bolaget uppgett sådana uppgifter om transaktioner som skett med respektive kund att det står klart att bolaget även beräknat många transaktioner som benämnts såsom faktura som utgörande kontanttransaktion.

Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av bolagets egna uppgifter angående affärsrelationernas varaktighet samt antal transaktioner som genomförts mellan bolaget och kunderna - vilka framgår av det av bolaget ingivna fakturasammandraget där transaktioner mellan bolaget och ■ av ■ uppgivna kunder framgår - att bolaget har ingått en affärsförbindelse med ■ av de kunder som framgår av ingiven kundlista. Av de ■ kunder som återfinns på kundlistan är det ■ kunder som varken enligt fakturasammandraget eller bolagets egna uppgifter ingivna den 9 oktober 2020 ingått en affärsförbindelse med bolaget där det under affärsförbindelsens gång stått klart att kontanttransaktioner om mer än 5 000 euro³⁵ ägt rum och/eller enstaka transaktioner om 5 000 euro eller mer genomförts. Skyldigheten att vidta kundkännedomsåtgärder har således inträtt för ■ av bolagets ■ kunder då kunden ingått en affärsförbindelse med bolaget där det under affärsförbindelsens gång stått klart att kontanttransaktioner om mer än 5 000 euro ägt rum och/eller enstaka transaktioner om 5 000 euro eller mer genomförts. Summan ■ kronor vilket bolaget beräknat utgöra summan av alla kontanttransaktioner i bolaget som överstigit 50 000 kronor under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 31 oktober 2019 är således inte den totala summan kontanter som tagits emot av bolaget då bolaget varit skyldigt att vidta åtgärder enligt penningtvättsregelverket. Detta eftersom bolaget för ■ av sina kunder

³² 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

³³ Tredje penningtvättsdirektivet art. 3.9.

³⁴ 3 kap. 6 § 1 penningtvättslagen, prop. 2016/17:173, s. 236.

³⁵ Vid bedömning av om ett belopp om 5 000 euro uppnåtts har Länsstyrelsen beaktat den historiska valutakursen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

varit skyldigt att vidta kundkännedomsgärder vid affärsförbindelsens ingående eller i vart fall då det stått klart att den mottagna summan kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till 5 000 euro eller mer.

För att göra en grov uppskattning av den summa kontanta medel som bolaget hanterat och där de varit skyldiga att vidta åtgärder enligt penningtvättsregelverket har Länsstyrelsen beräknat detta som följer. Länsstyrelsen har gått igenom varje kunds (som återfinns på ingiven kundlista) transaktioner i ingivet fakturasammandrag och summerat de transaktioner som varit benämnda som kontantnota och således enligt bolagets egna uppgifter med säkerhet utgör kontanttransaktioner. För de kunder där bolagets beräkning av enstaka kontanta transaktioner överstigande 50 000 kronor varit högre än den av Länsstyrelsen beräknade summan har istället denna summa räknats. Vid en summering av respektive kunds högsta belopp har de kontanta transaktionerna vid försäljning som skett i bolaget där bolaget varit skyldigt att vidta åtgärder enligt penningtvättsregelverket uppgått till cirka [REDACTED] kronor.

Ingivna uppgifter om kunder

Länsstyrelsen har efterfrågat dokumentation av vidtagna kundkännedomsgärder för [REDACTED] av de [REDACTED] kunder som återfunnits på ingiven kundlista. Som ovan konstaterats har bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsgärder på i vart fall [REDACTED] av dessa kunder.

Bolaget har i yttrande till Länsstyrelsen uppgett att de enbart har kunder med låg risk. Som ovan angetts har Länsstyrelsen bedömt att rutiner och riktlinjer för tilldelande av riskprofiler inte funnits i bolaget och att bolagets kunder inte tilldelats riskprofiler. Bolagets uppgift om att alla kunder inneburit låg risk kan således inte utgöra grund för vilka kundkännedomsgärder som ska vidtas för respektive kund. Därtill vill Länsstyrelsen särskilt påpeka följande. Bolaget saknar rutiner för förenklade åtgärder för kundkännedom och har vid platsbesöket uppgett att de inte gör skillnad mellan sina kunder och att de därför har varken skärpta eller förenklade åtgärder för kundkännedom. Enligt bolagets egna uppgifter borde därför bolaget ha vidtagit i vart fall grundläggande kundkännedomsgärder oavsett kundens eventuella riskprofil. Bolaget har den 9 oktober 2020 gett in vad som förstås vara förnyade rutiner och riktlinjer för kundkännedom där bolaget nu anger att de tillämpar förenklade åtgärder för kundkännedom eftersom risken som kan förknippas med bolagets kunder bedöms som låg. Som ovan angetts har dessa uppgifter daterats utanför Länsstyrelsens tillsynperiod varför de inte kommer att bedömas inom ramen för detta ärende. Uppgifterna förändrar således inte Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Vad gäller risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kunder gör Länsstyrelsen följande bedömning. Bolagets kunder kan konstateras vara kontantintensiva då [REDACTED] av dem har betalat för bolagets produkter med större summor kontanter. Av fakturasammandraget framgår även att kunderna återkommit till bolaget med viss systematik. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att större kontanta betalningar är

Datum
2020-11-16Beteckning
209-52942-2019

förenade med hög risk för penningtvätt.³⁶ Samtliga kunder [REDACTED] och en del av handeln har enligt bolagets egna uppgifter genomförts på distans. Bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom bedöms, som framgått tidigare, i betydande delar varit bristfälliga och i stora delar obefintliga. Mot denna bakgrund bedömer Länsstyrelsen att samtliga kundrelationer i vart fall inneburit en normal risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid bedömning av vilka kundkännedomsåtgärder som bör vidtas för kunderna har Länsstyrelsen därför utgått från att bolaget i vart fall borde ha genomfört grundläggande kundkännedomsåtgärder i fråga om [REDACTED] av [REDACTED] av bolagets kundrelationer.

För [REDACTED] kunder, således även de [REDACTED] kunder där bolaget inte varit skyldigt att vidta kundkännedomsåtgärder, har bolaget gett in ett utdrag från VISMA³⁷ där det framgår kundens namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer, kontaktperson samt i vissa fall mailadress. Det framgår inte av det ingivna materialet när dessa uppgifter antecknades.

För [REDACTED] av [REDACTED] kunder finns kopior av id-handlingar ingivna i ärendet men när kopiorna togs framgår inte (som framgår nedan fanns kopia av legitimation för ytterligare [REDACTED] kunder där datum framgick men kopian togs efter Länsstyrelsens tillsynsperiod).

För [REDACTED] av [REDACTED] kunder har bolaget i yttrande den 9 oktober 2020 uppgett att det inte finns någon kopia på id-handling men att kontroll och signering av id-handlingar har skett vilket bifogas. Någon dokumentation som stödjer att sådan kontroll och signering av id-handlingar har skett har dock inte getts in i ärendet varför Länsstyrelsen utgår från att detta inte finns.

För [REDACTED] av [REDACTED] kunder har bolaget gett in en blankett med rubriken *Kunduppgifter*. Av blanketterna framgår kundens organisationsnummer, butiksnamn, adress, kontaktperson och telefonnummer samt i vissa fall e-postadress. På [REDACTED] av de [REDACTED] blanketterna framgår även datum för när uppgifterna inhämtades. För [REDACTED] av de [REDACTED] kunderna finns kopia på legitimation antingen på själva blanketten alternativt daterad samma datum som bifogad blankett. För [REDACTED] av de [REDACTED] kunderna är blanketterna, och därmed id-handlingarna, daterade efter det att Länsstyrelsens tillsynsperiod avslutats, det vill säga efter den 7 februari 2020. De kundkännedomsåtgärder som vidtagits utanför denna period kan, som ovan angetts, inte tillmätas betydelse i detta ärende. För [REDACTED] av de [REDACTED] kunderna är blanketten daterad med siffrorna [REDACTED] och kan således vara daterad såväl under som efter Länsstyrelsens tillsynsperiod. [REDACTED] av de [REDACTED] av blanketterna är inte daterad.

Av de kunder som uppgetts på ingiven kundlista är [REDACTED] Detta innebär att bolaget – för att uppnå tillräcklig kundkännedom – bland annat behöver kontrollera personens rätt att företräda den aktuella kunden.³⁸ Endast för

³⁶ Prop. 2016/2017:173, s. 195.

³⁷ VISMA är ett bokförings- och faktureringsprogram.

³⁸ 3 kap. 7 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16Beteckning
209-52942-2019

██████ fanns information om hur personen vars id-handling kopierats företrädde den aktuella kunden, detta i form av ett registerutdrag från Skatteverket.

För █████ av de kunder där det inte kopierats någon legitimation har bolaget, i yttrande den 9 oktober 2020, i sin sammanställning av transaktioner över 50 000 kronor gjorda av respektive kund istället för att hänvisa till inhämtade uppgifter om kunden uppgett att detta varit en "gammal kund" och-/ eller att kunden gått i konkurs. Bolaget har dock uppgett att samtliga dessa kunder³⁹ har handlat för över 50 000 kronor under tillsynsperioden varför bolaget bör ha vidtagit kundkännedsåtgärder. Länsstyrelsen uppfattar därför bolagets hänvisning till att kunden är gammal eller har gått i konkurs såsom att bolaget inte anser sig skyldigt att bevara vidtagna kundkännedsåtgärder om den aktuella kundrelationen upphört. Länsstyrelsen vill därför poängtera att bolaget är skyldigt att bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴⁰

Länsstyrelsen noterar vidare att det gällande de anteckningar om kunder som upprättats i VISMA kan ifrågasättas om dessa har upprättats/sparats av bolaget i syfte att uppnå kraven enligt penningtvättsregelverket eller om dessa har upprättats/sparats för andra ändamål såsom bokföring eller fakturering. Därtill framgår inte av de ingivna rutinerna och riktlinjerna att uppgifterna ska antecknas och sparas just i VISMA. Bolaget har även i yttrandet den 26 oktober 2020 uppgett att VISMA är ett ekonomiprogram som bolaget använder för redovisning och för att ställa ut fakturor till kunden samt därtill angett att det krävs att samtliga uppgifter angetts i VISMA samt att id-kontroll skett innan en faktura kan ställas ut. Vidare har bolaget uppgett att alla kunder får en faktura oavsett om betalning sker kontant eller mot giro-betalning.

Sammanfattningsvis kan Länsstyrelsen, av det material som getts in, konstatera att bolaget inte för någon av de █████ kunder som Länsstyrelsen bedömt att bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedsåtgärder för vidtagit tillräckliga kundkännedsåtgärder för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med den aktuella kunden. Det innebär att bolaget för █████ av de █████ kunder som de uppgett sig ha haft under den tillsynade perioden överträtt förbudet mot att etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion, om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen, och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen.⁴¹ I de fall bolaget har haft en affärsförbindelse med

³⁹ █████ av kunderna har bolaget på två ställen antecknat att █████ för över 50 000 kronor men har, i sin sammanställning över transaktioner, uppgett att kunden vid █████ tillfällen handlat över 50 000 kronor.

⁴⁰ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴¹ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16Beteckning
209-52942-2019

kunden, vilket ovan konstaterats vara för [REDACTED] av kunderna, innebär förbudet att bolaget inte heller får utföra transaktioner med kunden på annat sätt än kontantbetalning såsom bankinbetalningar. Detta innebär att i princip hela bolagets verksamhet under den tillsynade perioden har bedrivits med kunder som bolaget enligt penningtvättsregelverket inte har haft rätt att bedriva handel med. Länsstyrelsen bedömer att detta innebär en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket.

Stickprovskontroller

Länsstyrelsen begärde under platsbesöket, inom ramen för stickprovskontroll, bland annat in kopior på kvittan och dokumentation av vidtagna kundkännedomsgärder på [REDACTED] transaktioner genomförda av [REDACTED] olika kunder. Transaktionerna valdes slumpmässigt ur den förteckning av transaktioner benämnd fakturasammandrag som gavs in till Länsstyrelsen den 6 december 2019. Vidare ombads bolaget överlämna kundkännedomsgärder för [REDACTED] (kund [REDACTED]) som fanns upptagen på den av bolaget ingivna lista över kunder men vars transaktioner inte framgick av fakturasammandraget. Av kundkännedomsgärderna skulle det framgå kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland, eventuell verklig huvudman samt information om affärsförbindelsens syfte och art. I de fall information om medels ursprung efterfrågats eller annan information dokumenterats skulle även denna överlämnas.

Av de begärda [REDACTED] transaktionerna lämnade bolaget under platsbesöket över kopior på kvittan avseende [REDACTED] transaktioner till Länsstyrelsen. Av de [REDACTED] transaktionerna har [REDACTED] betecknats som kontantnota och ska därför, enligt bolagets egna uppgifter, avse kontanta (fysiska sedlar och mynt) köp. [REDACTED] av transaktionerna har betecknats som faktura men där det även antecknats på kvittot att den betalats kontant sju dagar efter köpet. Resterande kvittan avser faktura alternativt kreditnota där det inte antecknats att köpet betalats kontant. Underlag för de transaktioner som i övrigt begärts under platsbesöket ingavs den 9 oktober 2020 efter begäran från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av bolagets egna uppgifter angående affärsrelationernas varaktighet samt antal transaktioner som genomförts mellan bolaget och kund [REDACTED] vilka framgår av ingivet fakturasammandrag, att bolaget har ingått en affärsförbindelse med [REDACTED] kunder vars transaktioner har ingått i Länsstyrelsens stickprovskontroll som beskrivits ovan, det vill säga kund [REDACTED]

Kund [REDACTED] har, enligt ingivet fakturasammandrag, alla genomfört sådana transaktioner med bolaget att bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsgärder i enlighet med penningtvättsregelverket eftersom det i vart fall under affärsförbindelsens gång stått klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgått till motsvarande 5 000 euro eller mer. Vid denna bedömning har Länsstyrelsen enbart räknat de transaktioner som betecknats som kontantnota såsom kontanta transaktioner. Länsstyrelsen bedömer dock att flertalet av transaktionerna benämnda fakturor har betalats med kontanta medel, detta mot bakgrund av bolagets egna uppgifter.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Vad gäller kund ■■■, vars transaktioner med bolaget inte framgått av ingivet fakturasammandrag, kan Länsstyrelsen inte bedöma om bolaget har ingått en affärsrelation med. Bolaget har dock enligt yttrande den 9 oktober 2020 i vart fall genomfört en kontanttransaktion med kunden uppgående till ■■■ kronor. Det innebär att bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsgärder även för denna kund.

Vid en granskning av de uppgifter om kund ■■■ som bolaget gett in kan konstateras att bolaget inte i något fall vidtagit tillräckliga kundkännedomsgärder för att hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med den aktuella kunden.

En sammanställning av bolagets samtliga transaktioner med kund ■■■ samt de uppgifter som bolaget gett in om kund ■■■ framgår av bilaga 2. De transaktioner som särskilt granskats av Länsstyrelsen är där markerade med fet stil och understrykning. Länsstyrelsen vill dock särskilt framföra följande gällande ■■■ av de granskade kunderna.

Kund ■■■

Kund ■■■ har under perioden den 4 augusti 2017 till och med den 3 januari 2019 genomfört sammanlagt ■■■ transaktioner med bolaget, varav ■■■ har betecknats kontantnota. Den totala summan kund ■■■ har handlat för hos bolaget har uppgått till ■■■ kronor. De ■■■ transaktioner som betecknats som kontantnota, som enligt bolagets uppgifter utgör kontanta transaktioner, uppgår till sammanlagt ■■■ kronor. Den totala summan kontanter som hanterats mellan bolaget och kund ■■■ har således uppgått till i vart fall ■■■ kronor. ■■■ av de kontanta transaktionerna som betecknats kontantnota har ensam överstigit gränsvärdet på 5 000 euro eller motsvarande i kronor.

Under perioden den 4 augusti 2017 till den 7 september 2017 genomförde kund ■■■ transaktioner benämnda kontantnota motsvarande ett belopp på ■■■ kronor. Det har därför under affärsförbindelsens gång stått klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till 5 000 euro eller mer varför bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsgärder i vart fall från den ■■■ transaktionen benämnd kontantnota som skedde den ■■■.

■■■ av transaktionerna som benämnts faktura har ingått i Länsstyrelsens stickprovskontroll och där har bolaget på begärt fakturaunderlag antecknat att fakturan betalats kontant på förfallodagen. Denna transaktion har dock inte räknats som en kontant transaktion i ovan angivna beräkning.

Bolaget har i yttrandet den 9 oktober 2020 uppgett att kunden genomfört kontanta transaktioner uppgående till 50 000 kronor eller mer vid ■■■ tillfällen och att dessa transaktioner uppgått till totalt ■■■ kronor.

Bolaget har gett in en blankett med rubriken *Kunduppgifter* där kundens namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer samt kopia av id-handling finns. Blanketten är dock daterad efter den 7 februari 2020 varför denna inte har beaktats inom ramen för detta ärende. Bolaget har även gett in uppgifter

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

antecknade om kunden i VISMA. Där framgår bolagets namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer samt namn på referensperson för bolaget.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget, trots att de i vart fall sedan den [REDACTED] varit skyldiga att vidta kundkännedomsåtgärder för kund [REDACTED] inte vidtagit sådana som krävs enligt penningtvättsregelverket. Det innebär att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden.

Kund [REDACTED]

Kund [REDACTED] har under perioden den 3 augusti 2017 till och med den 27 november 2019 genomfört sammanlagt [REDACTED] transaktioner med bolaget varav [REDACTED] betecknats som kontantnota. Den totala summa kund [REDACTED] har handlat för hos bolaget har uppgått till [REDACTED] kronor. De [REDACTED] transaktioner som betecknats som kontantnota, som enligt bolagets uppgifter utgör kontanta transaktioner, uppgår till sammanlagt [REDACTED] kronor. Den totala summan kontanter som hanterats mellan bolaget och kund [REDACTED] således i vart fall uppgått till [REDACTED] kronor. [REDACTED] av de [REDACTED] kontanta transaktionerna har överstigit gränsvärdet på 5 000 euro eller motsvarande i kronor.

Kund [REDACTED] genomförde den [REDACTED] transaktioner med bolaget benämnda kontantnota på sammanlagt [REDACTED] kronor. Den [REDACTED] genomfördes en transaktion benämnd kontantnota på ett belopp uppgående till [REDACTED] kronor. Det har därför under affärsförbindelsens gång stått klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till 5 000 euro eller mer från den [REDACTED] transaktionen som genomfördes den [REDACTED]. Därtill genomfördes en transaktion uppgående till 5 000 euro eller mer som betecknats som kontantnota den [REDACTED].

Bolaget har i yttrandet den 9 oktober 2020 uppgett att kunden genomfört kontanta transaktioner uppgående till 50 000 kronor eller mer vid [REDACTED] tillfällen och att dessa transaktioner uppgått till totalt [REDACTED] kronor.

Bolaget har gett in en kopia av en id-handling. På kopian har kundens namn antecknats. Bolaget har även gett in ett utdrag från VISMA. Där framgår kundens namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer samt namn på referensperson för kunden.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget, trots att de i vart fall sedan den [REDACTED] varit skyldiga att vidta kundkännedomsåtgärder för kund [REDACTED] inte vidtagit sådana som krävs enligt penningtvättsregelverket. Det innebär att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Länsstyrelsen finner även att det totala belopp som betalats kontant är uppseendeväckande högt.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Kund

Kund har under perioden den 5 augusti 2017 till och med den 22 november 2019 genomfört sammanlagt transaktioner med bolaget varav av dessa har betecknats såsom kontantnota. Den totala summan kund har handlat för hos bolaget har uppgått till kronor. De transaktioner som betecknats som kontantnota, som enligt bolagets uppgifter utgör kontanta transaktioner, uppgår till sammanlagt kronor. Den totala summan kontanter som hanterats mellan bolaget och kund uppgår således till i vart fall kronor. av de kontanta transaktionerna har överstigit gränsvärdet på 5 000 euro eller motsvarande i kronor.

Kund genomförde den transaktioner benämnda kontantnota uppgående till sammanlagt kronor. Därefter genomförde kund den en transaktion benämnd kontantnota uppgående till kronor. Det har därför under affärsförbindelsens gång stått klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till 5 000 euro eller mer från den transaktionen som skedde den .

Bolaget har i yttrandet den 9 oktober 2020 uppgett att kunden genomfört kontanta transaktioner uppgående till 50 000 kronor eller mer vid tillfällen och att dessa transaktioner uppgått till totalt kronor.

Bolaget har gett in en kopia av id-handling. På kopian har kundens namn antecknats. Bolaget har även gett in ett utdrag från VISMA där uppgifter om kunden antecknats. Där framgår kundens namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer, mail samt namn på referensperson för kunden.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget, trots att de i vart fall sedan den varit skyldiga att vidta kundkännedomsgärder för kund inte vidtagit sådana som krävs enligt penningtvättsregelverket. Det innebär att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden.

Kund

Kund har under perioden den 10 augusti 2017 till och med den 30 mars 2018 genomfört sammanlagt transaktioner med bolaget varav en (1) utgjort återköp. Den totala summan kund har handlat för hos bolaget har uppgått till kronor om återköpet inte inkluderas. av de genomförda transaktionerna har betecknats såsom kontantnota och utgör enligt bolagets uppgifter kontanta transaktioner. De kontanta transaktionerna uppgår till sammanlagt kronor. Den totala summan kontanter som kund har handlat för hos bolaget uppgår således till i vart fall kronor. En av de kontanta transaktionerna har överstigit gränsvärdet på 5 000 euro eller motsvarande i kronor.

Kund genomförde den en transaktion benämnd kontantnota med bolaget uppgående till kronor. Den genomfördes ytterligare en transaktion benämnd kontantnota uppgående till kronor. Det har därför under affärsförbindelsens gång stått klart att utbetalt eller mottaget

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till 5 000 euro eller mer varför bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomåtgärder i vart fall från den [REDACTED] transaktionen som skedde den [REDACTED]. Denna transaktion har även i sig uppgått till 5 000 euro eller mer.

Bolaget har i yttrande den 9 oktober 2020 uppgett att kunden genomfört kontanta transaktioner uppgående till 50 000 kronor eller mer vid [REDACTED] tillfällen och att dessa transaktioner uppgått till totalt [REDACTED] kronor. Bolaget har även, i samma yttrande, angett att kunden [REDACTED] för 50 000 kronor eller mer vid ett tillfälle utan att endast [REDACTED] kronor av fakturabeloppet betalats kontant.

Bolaget har gett in ett utdrag från VISMA där uppgifter om kunden antecknats. Där framgår kundens namn, adress, organisationsnummer, telefonnummer samt en referensperson för kunden.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget, trots att de i vart fall sedan den [REDACTED] varit skyldiga att vidta kundkännedomåtgärder för kund [REDACTED] inte vidtagit sådana som krävs enligt penningtvättsregelverket. Det innebär att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden.

Sammanfattning av Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomåtgärder. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedomåtgärder i praktiken.

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomåtgärder har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och med hänsyn till de genomförda transaktionernas art och omfattning, att bolaget genom att inte vidta tillräckliga kundkännedomåtgärder för såväl enstaka transaktioner som affärsförbindelser i vart fall möjliggjort penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner som underlåtenheten i att vidta kundkännedomåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte har nekat ett enda köp som granskats. Bolaget har således upprätthållit samtliga affärsförbindelser och genomfört samtliga granskade transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art. Därtill vill Länsstyrelsen framhålla att summan kontanter, både vad avser enskilda kunder och bolaget som helhet, som hanterats av bolaget är uppseendeväckande högt. Att bolaget överträtt

förbudet har därför inneburit att bolaget möjliggjort penningtvätt på en betydande nivå vilket Länsstyrelsen särskilt beaktar i sin bedömning.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴² De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.⁴³

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.⁴⁴ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.⁴⁵

Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.⁴⁶

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.⁴⁷

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.⁴⁸

Länsstyrelsens bedömning

I det material som getts in till Länsstyrelsen finns ingen information om hur bolaget säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för

⁴² 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

⁴³ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁴ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

⁴⁵ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁶ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁷ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁸ 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. På fråga från Länsstyrelsen under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon rutin för lämplighetsprövning av personalen men att de under år 2012 och 2013 tog drogtester på personal. Vidare uppgav bolaget att de aldrig begärt utdrag från brottsregistret och att de personer som anställts är kända sedan länge. I yttrande den 26 oktober 2020 har bolaget uppgett att det som de menade att säga vid denna fråga var att det inte varit aktuellt med lämplighetsprövning av personal eftersom ingen ny personal har anställts sedan flera år. Däremot sker en lämplighetsprövning av den befintliga personalen som har arbetat för bolaget i flera år. Vid anställningar är det sedvanliga kontroller som görs vid en vanlig anställningsprocedur, betyg, referenser etc.

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets uppgifter den 26 oktober 2020 är motstridiga då de dels uppger att det inte varit aktuellt med lämplighetsprövning samtidigt som bolaget angett att lämplighetsprövning skett av personal som varit anställda sedan flera år.

Rutinerna och riktlinjerna för lämplighetsprövning ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen. Bolaget har angett att den kontroll som gjorts varit sedvanliga kontroller som görs vid en vanlig anställningsprocedur. Oaktat om detta varit sedvanligt tillvägagångssätt i bolaget har det således inte varit en sådan lämplighetsprövning som krävs i enlighet med penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget helt saknar rutiner och riktlinjer vad gäller lämplighet hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Då bolaget saknar sådana rutiner och riktlinjer löper bolaget en ökad risk att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

I bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 4 *Information, utbildning och skydd av medarbetare* framgår att funktionsansvarig har till uppgift att skapa de skyddsåtgärder som behövs för de medarbetare som kan riskera att hamna i en hotsituation i samband med rapportering till Finanspolisen. Vad dessa skyddsåtgärder består av har dock inte angetts. Bolaget har under platsbesöket inte redogjort för några rutiner för skyddsåtgärder. Vidare har Länsstyrelsen i sin begäran om komplettering daterad den 11 september 2020 uttryckligen efterfrågat en redogörelse för bolagets rutiner och åtgärder i övrigt som finns för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör bolagets skyldigheter enligt penningtvättslagen. Bolaget har då i yttrandet den 9 oktober 2020 uppgett att bolagets anställda aldrig upplevt hot eller annat från bolagets kunder. Om en sådan situation ändå skulle uppkomma skulle bolaget bedöma den generella hotbilden och varför hotbilden uppkom. Om hotbilden kvarstår eller ytterligare förvärras görs en anmälan till polisen. Överfallslarm finns i lokalen i Årsta. Bolaget följer i övrigt gällande arbetsmiljölagar.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget redogjort för inte utgör några rutiner för skyddsåtgärder då det inte framgår hur en eventuell bedömning av hotet ska ske. Inte heller framgår det av ingivet material och har inte heller framkommit under platsbesöket att bolaget är medvetet om det förbud mot repressalier som framgår av penningtvättslagen. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget saknar rutiner i denna del.

I bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 4 *Information, utbildning och skydd av medarbetare* framgår att alla nyanställda informeras om penningtvättslagen av funktionsansvarig och att det minst en gång per år hålls personalmöte med information och diskussion runt risken för att bolaget kan bli indraget i penningtvätt. Mötestillfällena noteras i en logglista vilken getts in till Länsstyrelsen. I denna framgår att möte hållits tre gånger under 2017, två gånger under 2018 och två gånger under 2019. Det anges, såsom det får förstås, vad mötet avhandlat och vilket datum det hållits men inte vilka som deltog i mötet. Dessa möten framstår dock inte såsom sådan utbildning och information som anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism fortlöpande ska få. Särskilt då det under rubriken ”utbildning” anges att endast funktionsansvarig genomgår utbildning fortlöpande för att säkerställa att kunskaperna hålls aktuella och att denne har ett ansvar att vidarebefordra information till uppdragsansvariga.

Vid platsbesöket uppgav bolaget inledningsvis att de inte har någon utbildning för personalen avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. Vid frågor från Länsstyrelsen angående det material som getts in har bolaget uppgett viss person ansvarig för utbildningen och att de utbildningstillfällen som angetts i logglistan har hållits för anställda. Vid frågor till den utpekade personen angående utbildningens innehåll har denne inte på ett tydligt sätt kunnat redogöra för utbildningens innehåll. Därtill har bolaget uppgett att det inte finns någon lista över de som deltagit i utbildningen.

Efter det att bolaget fått ta del av Länsstyrelsens protokoll över platsbesök har bolaget i yttrande den 20 april 2020 uppgett att Länsstyrelsen missförstått bolaget och att allt som Länsstyrelsen efterfrågat finns. Något sådant material har dock inte getts in. Mot bakgrund av att bolaget saknar utförliga rutiner kring utbildning, då det av ingivet material inte framgår vilka som deltagit i påstådd utbildning samt då bolaget inte klart kunnat redogöra för rutiner kring utbildningen eller dess innehåll bedömer Länsstyrelsen att bolaget saknar rutiner i denna del. Bolaget har således inte vidtagit åtgärder för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående

⁴⁹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16Beteckning
209-52942-2019

affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.⁵⁰ Skärpta kundkännedomsgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.⁵¹ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁵² Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.⁵³

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).⁵⁴

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁵⁵ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁵⁶ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁵⁷

Länsstyrelsens bedömning

I bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 5. *Åtgärder vid misstanke om penningtvätt* framgår i huvudsak följande. Vid misstanke om penningtvätt är bolaget skyldigt att lämna uppgifter om händelsen till Finanspolisen. Som stöd vid granskningen använder de checklistan *Bedömning av penningtvätt hos kunden*. Vid misstanke ska den anställde kontakta företagets funktionsansvarige som biträder vid granskning och tar ställning till vidare utredning. Om misstanke kvarstår så är det funktionsansvarig som har i uppgift att rapportera till Finanspolisen utan dröjsmål. Vidare framgår att det råder meddelandeförbud om att rapportering skett till Finanspolisen och att även när affärsförbindelse inte etableras på grund av misstänkt penningtvätt så ska händelsen rapporteras till Finanspolisen. Därutöver framgår kontaktuppgifter till Finanspolisen samt vart anmälan ska göras till Finanspolisen.

Av de ingivna handlingarna framgår dock inte *hur* bolaget ska övervaka sina pågående affärsförbindelser och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka

⁵⁰ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵¹ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

⁵² 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁴ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁵⁵ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁵⁶ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵⁷ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av rutinen ska framgå *hur* bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas. Att bolaget i de ingivna handlingarna angett exempel på *när* misstanke kan uppstå samt att anställda ska kontakta funktionsansvarig när misstanke uppstår är inte tillräckligt för att uppnå kraven i penningtvättsregelverket. Den omständigheten att det av handlingarna i ärendet framgår att bolaget vid misstanke om penningtvätt använder sig av en checklista *Bedömning av penningtvätt hos kunden* ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Av checklistan, vilken getts in i ärendet, framgår att bedömningspunkterna utgörs av identitetskontroll och bedömning av totalbeloppets väsentlighet. Bolagets åtgärder uppges bestå av dokumentation av kundens namn och personnummer. Länsstyrelsens bedömning är att åtgärderna enligt checklistan inte är tillräckliga för att uppfylla lagkraven.

Under platsbesöket har bolaget uppgett att de övervakar transaktioner som sker i verksamheten genom kameraövervakning. Bolaget har även uppgett att det inte kommer in några kända kunder som har avvikande mönster men att nya kunder som handlar kontant ifrågasätts i större utsträckning. Under platsbesöket har det även angetts att annan person än den som angetts i det ingivna materialet ansvarar för att rapportera transaktioner som misstänks för penningtvätt men att inga transaktioner i bolaget har rapporterats.

Mot bakgrund av det ovan anförda gör Länsstyrelsen bedömningen att bolaget saknar rutiner för övervakning och rapportering samt att deras riktlinjer i denna del inte är tillräckliga varför bolaget inte bedöms uppfylla kraven i penningtvättsregelverket. Avsaknad av lagenliga rutiner och riktlinjer innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Att bedöma av det bolaget anført under platsbesöket förefaller bolaget vara av uppfattningen att skyldigheten att utreda avvikelser eller misstänkta aktiviteter och transaktioner gäller endast i fråga om kontant betalning. Länsstyrelsen vill därför särskilt framhålla att kontanthandlare som omfattas av penningtvättsregelverket även ska agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.⁵⁸ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.⁵⁹

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att överträdelser av bestämmelser avseende övervakning och rapportering är synnerligen allvarliga.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s. 232.

⁵⁹ Prop. 2016/17:173 s. 231.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁶⁰ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁶¹ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁶² Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁶³ Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁶⁴ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁶⁵

Länsstyrelsens bedömning

I bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 7 *Dokumentation och arkivering* framgår att det ska finnas dokumentation på handlingar och uppgifter om åtgärder som vidtagits för att uppnå kundkännedom. Vidare framgår att uppgifter om den granskning och analys av transaktioner som rapporterats till Finanspolisen arkiveras i fem år. Detta gäller både handlingar i form av underlag till misstänkta transaktioner och dokumentation av åtgärder vid granskning av en misstänkt transaktion. Kundkännedom av nya kunder och som inte har lett till att uppdrag utförts, arkiveras i enlighet med penningtvättslagen i fem år. Arbetsmaterialet sparas i fem år efter en bedömning att affärsförbindelse inte ska inledas.

Vid platsbesöket uppgav bolaget att handlingar rörande kunder och deras transaktioner sparas så länge som kunderna handlar hos bolaget. De handlingar som bevaras är dels utdrag på det som antecknas i VISMA och dels kopior av id-kort. Bolaget har aldrig slängt några handlingar och uppger att de ska sparas i 7 år enligt bokföringslagen även om kunderna inte längre handlar hos bolaget.

Bolaget har, som det framgått ovan, lämnat motstridiga uppgifter även i denna del. Vad gäller de handlingar som lämnats in i ärendet avseende rutiner och

⁶⁰ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁶¹ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁶² 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶³ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁶⁴ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁶⁵ 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

riktlinjer för behandling av personuppgifter gör Länsstyrelsen följande bedömning. Bolaget bedöms sakna kompletta rutiner och riktlinjer för personuppgiftsbehandling som sker genom bevarande av handlingar och uppgifter i syfte att kunna fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket. Av rutinerna och riktlinjerna framgår inte hur länge handlingar och uppgifter som avser kundkännedomåtgärder vid transaktioner som inte är misstänkta ska bevaras. Det saknas även information om att handlingar och uppgifter, om det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska bevaras under längre tid än fem år men som längst i tio år. Bolagets rutiner och riktlinjer innehåller inte heller uppgift om att information om handlingar och uppgifter som bevaras hos bolaget inte får lämnas ut till den registrerade och att det råder tystnadsplikt i fråga om behandling och bevarande av personuppgifter för den som är verksam hos bolaget. De nu aktuella rutinerna och riktlinjerna är dessutom inte tillräckligt tydliga avseende hur tiden räknas för bevarande av handlingar och uppgifter vid de olika i penningtvättslagen uppräknade situationerna.

Sammantaget är Länsstyrelsens bedömning att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁶⁶ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁶⁷, en centralt funktionsansvarig⁶⁸ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁶⁹. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁷⁰ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁷¹

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁷²

⁶⁶ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁷ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁶⁸ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen.

⁶⁹ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁷⁰ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁷¹ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁷² 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt 6 *Kvalitetsuppföljning, interna kontroller* framgår att de anställda är observanta och följer rutinerna. Bolagets funktionsansvarige har till uppgift att följa upp att så sker och att penningtvättslagen i övrigt följs.

Under platsbesöket uppgav bolaget att det är viss person som är ansvarig för efterlevnad av penningtvättsregelverket, i andra hand annan person. Vidare uppgav bolaget att de inte har några rutiner eller riktlinjer för intern kontroll av regelefterlevnad i verksamheten då alla affärer omhändertas av [REDACTED] och det alltid är [REDACTED] som fakturerar kunderna.

Någon redogörelse för bolagets rutiner och riktlinjer för intern kontroll har inte lämnats in i ärendet. Att det saknas har även bekräftats av bolaget under platsbesöket. Länsstyrelsen bedömer följaktligen att rutiner och riktlinjer för hur den interna kontrollen avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism sker saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer också att bolaget saknar ett ändamålsenligt rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁷³ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁷⁴

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁷⁵ I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁷⁶ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁷⁷

⁷³ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁷⁴ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

⁷⁵ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁷⁶ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁷⁷ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolagets allmänna riskbedömning är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även haft bristfälliga och i många fall obefintliga rutiner och riktlinjer för att motverka risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt med beaktande av verksamhetens storlek och art samt den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kundrelationer. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 augusti 2017. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁷⁸ Även om bolaget efter Länsstyrelsens föreläggande att komplettera ingivna uppgifter den 11 september 2020 uppgett sig vilja vara Länsstyrelsen behjälpliga har ingen information självant förts fram av bolaget. Bolaget har även upprepade gånger under handläggningen av ärendet lämnat motstridiga uppgifter vilket försvårat Länsstyrelsens handläggning. Enligt Länsstyrelsens bedömning har bolagets samarbete således inte varit sådant att det i väsentlig mån har underlättat utredningen. Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsens bedömer att så inte är fallet. Att bolaget, i oktober 2020, gett in en ny allmän riskbedömning och nya rutiner och riktlinjer förändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning således inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

⁷⁸ Prop. 2016/17:173 s. 555.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁷⁹ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁸⁰

Länsstyrelsen bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁸¹ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10,2 miljoner kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁸²

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en god finansiell ställning. Under räkenskapsåret 20170501-20180430 uppgick bolagets årsomsättning till cirka 216 miljoner kronor. Under räkenskapsåret 20180501-20190430 uppgick bolagets årsomsättning till cirka 191 miljoner kronor.

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget under den granskade perioden inte har haft tillräckliga rutiner och riktlinjer i någon del enligt penningtvättsregelverket för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts då bolaget inte har vidtagit åtgärder som krävs för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Därtill borde bolaget ha avslutat affärsförbindelser med kunder då det stått klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgått till motsvarande 5 000 euro eller mer. Bolaget har trots att de inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra enstaka transaktion med [redacted] av deras [redacted] kunder.

Bolaget har självt uppgett att det kontanta beloppet per köptillfälle har uppgått till motsvarande 50 000 kronor vid [redacted] tillfällen och att den totala summan av sådana transaktioner uppgått till sammanlagt [redacted] kronor. Länsstyrelsen har dock konstaterat att det i verksamheten har genomförts ett [redacted] kontanta transaktioner inom ramen för affärsförbindelser där det kontanta beloppet uppgått till 5 000 euro eller mer varför beloppet [redacted] kronor

⁷⁹ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁸⁰ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

⁸¹ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228, "Förstärkta kapitaltäckningsregler", s. 240.

⁸² Prop. 2016/17:173 s. 357.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

inte är hela den summa kontanter som tagits emot av bolaget från kunder för vilka bolaget varit skyldigt att vidta åtgärder för kundkännedom.

Länsstyrelsen konstaterar, utifrån fakturasammandraget där enbart de transaktioner som benämnts som kontantnota av Länsstyrelsen beräknats som kontanta transaktioner och bolagets egna uppgifter i yttrande den 9 oktober 2020, att kontanta transaktioner avseende försäljning för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 13 november 2019 uppgått till, i vart fall, cirka [REDACTED] kronor. Den totala summan kontanter som bolaget tagit emot går inte att beräkna med anledning av bolagets valda sätt att bokföra transaktioner som genomförts kontant. Därtill har bolaget enligt egna uppgifter betalat ut ett belopp om [REDACTED] kronor kontant under samma period.

Länsstyrelsen kan dock konstatera att bolaget för [REDACTED] av de [REDACTED] kunder som de uppgett sig ha haft under den tillsynade perioden överträtt förbudet mot att etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion, om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen, och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen.⁸³ Såsom ovan konstaterats har bolaget ingått en affärsförbindelse med [REDACTED] av sina kunder vilket innebär att även de transaktioner som skett med andra betalmedel än kontanta varit i strid med penningtvättsregelverket. Detta innebär att i princip hela bolagets verksamhet under den tillsynade perioden har bedrivits med kunder som bolaget enligt penningtvättsregelverket inte har haft rätt att bedriva handel med. Länsstyrelsen bedömer att detta innebär en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket.

Bolaget har under Länsstyrelsens tillsyn gett uttryck för en nonchalans för penningtvättsregelverket. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte frågar kända kunder om varifrån de fått sina kontanta medel eftersom det indikerar att bolaget inte litar på kunden och att de ibland kan fråga sina kunder på skoj varifrån kundens kontanta medel kommer ifrån. Detta uttalande har bolaget, trots att de invänt mot flera andra delar av Länsstyrelsens protokoll över platsbesöket, inte tagit avstånd ifrån. Bolaget har även under platsbesöket samt i yttrande den 9 oktober 2020 bland annat uppgett att anledningen till bolagets omsättning av kontanter beror på att bolagets kunder använder vinster från kontantförsäljning för inköp hos bolaget för att därmed undvika avgifter för penningtransport.

Med beaktande av ovan anförda vill Länsstyrelsen framföra följande. Ett känt sätt att tvätta pengar sker genom att en person köper varor och betalar med illegalt förvärvade kontanta medel. Sedan säljer samma person eller dennes medhjälpare samma varor och får in pengarna på ett konto. Pengarna som personen får från försäljningen har på detta sätt placerats och arbetet med att tvätta pengarna har påbörjats. Genom att betalningen görs tillgänglig på personens konto kan pengarna sedan omsättas hos aktörer som inte accepterar kontanter som

⁸³ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

betalningsmedel.⁸⁴ Det är väsentligen i varuhandeln som den organiserade brottsligheten tvättar sina pengar. Det som lockar är bland annat den begränsade tillsynen och den i stort sett obefintliga rapporteringen som gör risken för upptäckt liten.⁸⁵ Med beaktande av bolagets uppgifter om sina kunders hantering av kontanta medel, den uppseendeväckande höga summa kontanta medel som tagits emot som betalningsmedel av bolaget utan att bolaget har vidtagit tillräckliga kundkännedomsåtgärder i ett enda fall där bolaget varit skyldigt att vidta sådana och med den systematik som kunderna har betalt i kontanta medel bedömer Länsstyrelsen att det funnits en särskilt stor risk att bolaget kan ha blivit utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnad av penningtvättsregelverket till övervägande del är synnerligen allvarliga och varaktiga. Bolaget saknar de rutiner och riktlinjer bolaget är skyldigt att ha enligt penningtvättsregelverket. Risken är därmed stor att bolaget kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. I vart fall har bolaget inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att motverka risken för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den vinst som bolaget har gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen beaktar även att bolagets avsaknad av vilja att följa penningtvättsregelverket kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt regelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva det.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 9,1 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 och 9-10 §§, 5 kap. 1-8 och 11 §§, 6 kap. 1-2 §§ och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁸⁴ Information till dig som bedriver handel med varor mot kontant betalning Penningtvätt och finansiering av terrorism, Polismyndigheten, augusti 2020, s. 7.

⁸⁵ SOU 2016:8, "Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism Fjärde penningtvättsdirektivet – samordning – ny penningtvättslag – m.m., Del 1", s. 620 f.

Datum
2020-11-16

Beteckning
209-52942-2019

- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det under ärendets handläggningstid skett vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Beslutet kan överklagas

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Frida Berglund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Diana Berkusaite medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Granskade kundakter

